

Onkraj roda i nacije

Peter Drucker

2015

Dovođenje u pitanje rodno uvjetovane želje koja proizlazi iz binarne podjele na gej i strejt zahtijeva kritičko propitivanje rodnih struktura koje su ukorijenjene u današnjem svijetu. Ono zahtijeva “kvir savez” marksizma i feminizma¹ utemeljen na vjernosti ideji “poroznosti rodnih granica”.

Okretanje prema poroznim rodnim granicama ne implicira to da očekujemo da će s planete nestati žene i muškarci ili čak muški i ženski atributi. Ono znači osporavanje još uvijek snažnih očekivanja: tog da svako ljudsko biće koje susrećemo treba smjesta biti moguće identificirati kao muškarca ili ženu, i da će oni koji su identificirani kao muškarci i žene živjeti unutar krajnjih granica onoga što se smatra prihvatljivim muškim i ženskim ponašanjem. Umjesto toga, kao što kvir pojedinci sve više tvrde, svaka osoba može utjeloviti karakterističnu i fluktuirajuću kombinaciju maskulinih i femininih atributa; i dok su interseks i trans osobe sve vidljivije, velik broj ljudi može imati “prijelazna tijela” s karakterističnim i promjenjivim kombinacijama muških i ženskih fizičkih karakteristika. Jednom kada uništimo očekivanja o jednorodnim ljudskim bićima (što uključuje i lezbijke i gejeve), pred nama bi se moglo otvoriti široko područje slobode u odijevanju, ukrašavanju tijela, tipu građe tijela i ponašanju. Što se želje tiče, ljudi bi mogli biti sve više otvoreni tome da ih u različitim odnosima ili u različitim fazama ili trenutcima života privlače ili uzbuđuju različiti aspekti ili sjecišta maskulinog, femininog ili androgino.

Ništa se od ovoga ne može dogoditi bezbolno ili isključivo na razini pojedinca ili male skupine. Rod nije kulturna ili povijesna slučajnost, već je integralni dio rodno uvjetovanog sustava proizvodnje i reprodukcije. Neoliberalizam je na neki način rodnu dimenziju kapitalizma učinio fleksibilnijom i opcionalnom, dok je s druge strane - potkopavajući mehanizme kolektivne pomoći - osnovne rodne jedinice društva učinio neizbježnima. Tri desetljeća neoliberalizma izobličila su čak i LGBT politike. Radikalnu LGBT politiku treba oblikovati na nov i drugačiji način, pri čemu se treba odlučno opredijeliti za manje popularne borbe, poput one protiv diskriminacije trans osoba i za javno financiranje operacija prilagodbe spola. Također će biti potrebno i ponovno se pozabaviti najvažnijim problemima socijalističkog feminizma - onima roda, obitelji i društvene reprodukcije - i pokazati što je točno u ovim pitanjima bitno za svakodnevni život i preživljavanje LGBT osoba. Oslobođenje LGBT osoba trebalo bi biti uključeno u cjelokupni program borbe za reproduktivnu slobodu i socijalizaciju brige o djeci i kućanskog rada – program koji je u sukobu s preduvjetima za održavanje stopa rasta i akumulacije kapitala.

Socijalizacija brige o djeci i kućanskog rada, kao i sve javne usluge, zahtijevaju javne resurse. S gledišta kapitala sve te stavke opterećuju prihode - posebice uzimajući u obzir neplaćeni rad u obitelji (koji još uvijek u velikoj mjeri obavljaju žene, a kada je plaćen onda ga uglavnom obavljaju crnkinje, imigrantkinje i one s nižim prihodima) koji je jeftin - posebno u vrijeme krize. I štoviše, kako nas optužbe protiv crnih, imigrantskih i siromašnih obitelji stalno podsjećaju, obitelj još uvijek igra odlučnu ulogu u usmjeravanju djece i mladih prema produktivnom (profitabilnom) zaposlenju i u sprječavanju bilo kakvog ponašanja koje remeti poredak. Bilo kakav pokušaj LGBT zajednice da svoje potrebe zadovolji polaganjem prava na javne resurse ili obranom prava ne-homonormativnih kućanstava i zajednica, posebice mladih LGBT osoba koje bježe iz heteronormativnih obitelji i traže neovisnost, predstavlja izazov dominantnom neoliberalnom konsenzusu. Ovo se ne primjenjuje samo na zahtjeve za društvenom podrškom alternativnih kućanstava, bilo da je riječ o kućanstvima hidžri iz Južne Azije ili Njujorčana koji su pobjegli od

---

¹ Cinzia Arruzza, “Prologue”, u: *Dangerous Liaisons: The Marriages and Divorces of Marxism and Feminism*, The Merlin Press, London, 2013., str. 124.

doma. Primjenjuje se također i na pokušaje poticanja pokvirivanja postojećih obitelji i zajednica iznutra. Ovakvi napori ovise i o tome imaju li LGBT osobe vlastite ekonomske resurse i saveznike koji su im potrebni da ojačaju svoju poziciju unutar vlastitih obitelji i zajednica iz kojih dolaze. Oni, dakle, ovise o poslovima, prihodima, mrežama i političkom organiziranju.

S borbom protiv privatiziranog kućanskog rada, otpor postojećim normama maskuliniteta i feminiteta predstavlja jednak izazov i heteronormativnoj obitelji. Heteronormativna obitelj ipak je jedno od prvih mjesta gdje se dodjeljuju muški i ženski identiteti (gdje se postaje "dječakom" ili "djevojčicom") i gdje se uče osnove očekivanog maskulinog i femininog ponašanja. Heteronormativne obitelji su također (u posljednje vrijeme i sve više) mjesto gdje djeca koja odstupaju od rodni uloga počinju učiti kako postići vlastitu lezbijsku, gej ili transeksualnu normalnost. Stručnjaci se slažu u tome da je obitelj ključna, bez obzira na to koliku ulogu kasnije igraju mediji i škola - što je istina i sa stajališta kvir protu-stručnjaka.

Cilj velikog dijela napora LGBT zajednice pri uspostavljanju novih oblika obitelji ponovno je uspostavljanje veze sa širim zajednicama, što je u suprotnosti s kapitalističkom strujom koja nas želi atomizirati. No, kako bi to nastojanje bilo uspješno, potrebno je postaviti revolucionarno pitanje: "Jesu li sadašnji načini na koje kapitalizam organizira život privatizacija reprodukcije i odgajanja djece; zahtjev da se što više odraslih uvuče u tržište rada; smanjenje resursa dostupnih nuklearnoj obitelji - ujedno i najbolji načini obavljanja stvari?"²

Aleksandra Kollontaj³ još je u prošlom stoljeću bila uvjerena da je "prinudna atomizirana obitelj osuđena na propast", budući da je "ne samo beskorisna, već i štetna".⁴ U stremljenju prema svjesnijim, otvorenijim, kolektivnijim načinima organiziranja obiteljskog života, današnje bi se radikalne kvir politike trebale udružiti s radikalnim komunizmom koji je Kollontaj zagovarala u prošlom stoljeću. Ova utopijska vizija trebala bi uključivati načine da se kvir osobe pridruže stvaranju ekonomskih alternativa⁵ u svijetu u kojem će bujati autonomija i zajednice i pojedinca. Stvaranje alternativnih kućanstava koja su LGBT-*friendly* može doprinijeti ispunjavanju potrebe djece za "sigurnošću i kontinuitetom... bez ponavljanja intenzivnih, isključivih odnosa nuklearne obitelji" - koji mogu biti jednako intenzivni i isključivi u zajednici sačinjenoj od nedavno normaliziranih istospolnih brakova s djecom. Tako se istinske alternative moraju odmaknuti od gej i strejt normalnosti. One trebaju potvrditi vrijednost slobodno odabranih seksualnih i roditeljskih odnosa - prepoznajući u isto vrijeme da su seksualna autonomija te pristup vremenu i novcu ključni da bi do toga došlo.⁶

Za sve roditelje i one koji to žele postati, bez obzira na njihovu seksualnost i načine na koje će postati roditelji, postoje velike prednosti oblika organizacije kućanstava u kojima ljudi koji nisu biološki roditelji dijele zadatke brige o djeci i njihova odgajanja, kao i zadovoljstvo života s djecom. Kollontaj je vjerovala da se očinstvo "ne bi trebalo uspostavljati putem braka", nego dobrovoljno, te da bi majke mogle "učiti kako biti majke... sve" djece. "Komunističko će društvo na sebe preuzeti sve dužnosti vezane uz obrazovanje djece, no čari roditeljstva neće biti oduzete

² John D'Emilio, *The World Turned: Essays on Gay History, Politics, and Culture*, Durham, NC: Duke University Press, 2002., str. 190., 43.

³ Aleksandra Mihajlovna Kollontaj (1872-1952), feministkinja, publicistkinja, prva žena ministrica i veleposlanica na svijetu. Promicala je ideju "nove žene" koja teži oslobođenju i neovisnosti. Zastupala je ideju da tradicionalni brak i obiteljska svakodnevnica ugnjetavaju ženu i samo temeljna promjena bračnih odnosa omogućava emancipaciju žene u društvu. *op. ur.*

⁴ Alexandra Kollontai, *Selected Writings*, CT: Lawrence Hill and Company, Westport, 1978., str.71, 226.

⁵ Janet R. Jakobsen, 'Perverse Justice', *GLQ*, 18(1): 19-45, 2012, str. 32

⁶ Johanna Brenner, *Women and the Politics of Class*, Monthly Review Press, New York, 2000., str. 215, 259.

onima koji će ih moći cijeniti”,⁷ predviđela je društvo u kojem je obiteljski život organiziran više ili manje na ovaj način, jedino je uređenje u kojem istospolna želja može biti u potpunosti prihvaćena i integrirana u kućanstava i zajednice u kojima su ljudi odgajaju.

Postizanje istinski kvir svijeta zahtijevat će i stvaranje nove vrste internacionalizma koji se neće samo usprotiviti imperijalnoj vojsci i gospodarskoj sili, već i načinima na koji imperijalizam izobličuje naše ideje roda i seksualnosti. Kvir osobe danas žive u globaliziranom svijetu, povezani transnacionalnim tokom slika i artefakata, transnacionalnim turizmom i seksualnom trgovinom te migracijom kvir tijela diljem kontinenata. No homonacionalizam ograničava “istinski” lezbij-ski/gej identitet na privilegiju manjine “normalnih”, uglavnom bijelaca, srednjoklasnih žena i muškaraca iz imperijalističkih država. Potrebna nam je globalna i antirasistička solidarnost kako bismo uništili prepreke koje je stvorio homonacionalizam. Tada se globalna borba s heteronormativnosti i homonormativnosti može integrirati u globalni pokret protiv kapitalizma, čime se otvara mogućnost za svijet u kojem ni granice država, ni boja kože, ni vjerska uvjerenja neće biti prepreka erotskoj kulturi koja povezuje planet.

---

⁷ Alexandra Kollontai, *Selected Writings*, CT: Lawrence Hill and Company, Westport, 1978., str. 230., 258.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Peter Drucker
Onkraj roda i nacije
2015

Nepomirljivo - Radikalni kvir protiv roda, države i kapitala (Uredila: Lina Gonan, Multimedijalni institut, Zagreb, 2018).

Prevod: Matea Grgurinović. Tekst *Beyond Gender and Nation* je potpoglavlje zaključka iz knjige *Warped: Gay Normality and Queer Anti-Capitalism* teoretičara Petera Drukera. Knjiga je rezultat rigoroznijeg empirijskog i teorijskog akademskog rada o poziciji kvir osoba u okviru neoliberalnog kapitalizma, ali ujedno, po riječima autora, predstavlja i političku intervenciju u polju kvir politika. Peter Drucker se smatra vodećim komunističkim učenjakom na području kvir studija, a jedna od glavnih interesa mu je veza između kvira i anti-kapitalizma.

anarhisticka-biblioteka.net